

Gentiaan

Afdelingsblad IVN Oost-Achterhoek

Nummer 120 Lente 2021

Nummer in corona-tijd met naast de vaste rubrieken
incidentele bijdragen van natuurliefhebbers

Afdelingsinformatie

Voorzitter

Vacant

Vice-voorzitter

Jan Dirk Focker Kamperweg 7, 7137 PA Lieveelde
tel.: 06-54798164 jdfocker@kpnmail.nl

Secretaris

Henk Wiggers De Savornin Lohmanstraat 12,
7103 GW Winterswijk
tel.: 06-20120995 ivn-oostachterhoek@kpnmail.nl

Penningmeester

Ron Krabben Kardinaal de Jongstraat 37, 7131
XS Lichtenvoorde
tel.: 0544-372612 r.krabben2@upcmail.nl

LEDEN

André Hendriks Dorpsstraat 85, 7136 LJ Ziewent
tel.: 0544-352043 wopereismirjam223@gmail.com

Anke Hollink Huikert 17a, 7161 GJ Neede (Tevens
vertrouwenspersoon)

tel.: 0545-291109 johnenankehollink@hetnet.nl

Kay ten Barge Eikenlaan 106, 7151

WS Eibergen

tel.: 0545-473690 kaytenbarga@gmail.com

Contributies

Leden € 24,00 Huisgenoten € 11,00 Jeugdleden € 12,00

Donateurs min. € 11,00

Bankrekening: NL88RABO0316440116 t.n.v. IVN

Werkgroepen

Landschapsbeheer

Martin Peterkamp

tel.: 06-10567092 martin@peterkamp.nl

Promotie

Kay ten Barge

Eibergen

tel.: 0545-473690 kaytenbarga@gmail.com

Thema-avonden

Lies Jacobs

tel.: 0545-473279 jacobsrolden@gmail.com

Vleermuizen

Wilko Poortman

tel.: 06-23658486 poortmancw59@kpnplanet.nl

Wandelingen

André Hendriks Dorpsstraat 85, 7136 LJ Ziewent

tel.: 0544-352043 wopereismirjam223@gmail.com

Planten

Jan Dirk Focker Kamperweg 7, 7137 PA Lieveelde

tel.: 06-54798164 jdfocker@kpnmail.nl

IVN Routes app

Robert Schadd

tel.: 06-82582054 robertschadd@outlook.com

Website

Patrick Schoenmakers

tel.: 06-28045346 webmasterivnoostachterhoek@gmail.com

Van de redactie

Ook voor dit nummer hebben we weer een beroep moeten doen op de lezers. omdat er ook in de afgelopen maanden geen gelegenheid is geweest voor georganiseerde wandelingen en thema-avonden.

Gelukkig is er weer redelijk wat kopij aangeleverd als aanvulling op de vaste rubrieken, waarvoor we alle inzenders hartelijk danken.

Zo kunt u opnieuw iets lezen over de BIJwei, is er een antwoord gekomen op de vraag naar de namen van de paddenstoelen in het vorige nummer, leest u wat over het omvangrijke herinrichtingsproject in de kruidentuin te Mallum en vertelt een net afgestudeerde natuurgids over zichzelf en zijn binding met de natuur.

Veel lees- en kijkplezier.

Gentiaan

IVN Oost Achterhoek - 120

Voorwoord

De winter zit er op.

De vogels fluiten en de eerste sneeuwkllokjes staan in bloei.

Het is januari. Het is druk bij het tuincentrum. Mensen zijn bezig in de tuin en kunnen niet meer wachten. Maar dan komt het toch nog: strenge vorst en een dik pak sneeuw. De vogels snellen weer naar de voederplaats en de vetbollen en ik ren naar het houthok om de kachel te laten branden. Na twee weken zit het er weer op. Van -16 naar +20 graden. Voorjaar.

De bossen zitten overvol met wandelaars wat op zich goed is. Als ze zich maar aan de regels houden, maar dat gebeurt lang niet altijd. Veel zwerfafval en loslopende honden dus als corona er op zit is er weer werk aan de winkel voor de werkgroep wandelingen om uit te leggen waarom honden niet moeten loslopen in het bos en ze het afval mee naar huis moeten nemen.

De werkgroep landschapsbeheer heeft het knotten van de wilgen erop zitten wat dit jaar anders georganiseerd moest worden. Anderhalve meter afstand en in kleine groepjes.

Hoe het nu verder gaat is nog afwachten. Er zijn voldoende activiteiten en excursies bij de vleermuizenwerkgroep, thema-avonden en wandelingen. Kijk op de website.

Het is erg stil en er gebeurt niet veel maar achter de schermen wordt er gewerkt. Zo gauw het corona-virus het weer toelaat om aan de slag te gaan zijn wij er klaar voor.

Ondanks alle beperkingen die ons worden opgelegd: probeer te genieten van de kleine dingen in de natuur.

André Hendriks

Inhoud

- 4 Vleermuiswerkgroep
- 5 Paddenstoelenantwoorden
- 6 Grauwe schildwants
- 7 Landschapsbeheer
- 8 Een nieuwe natuurgids
- 10 Foto's ruighaarmos
- 11 Kronenkamp
- 12 Kruidentuin
- 13 Weerpraatje
- 15 Kees vertelt
- 18 Bljwei
- 19 Agenda

Colofon

Gentiaan nummer 120: April 2021
De Gentiaan verschijnt drie maal per jaar in april, augustus en december.

De redactie van de Gentiaan bestaat uit: Els van Dijk, Marco Boekelder, Auke Hoekstra en Kees de Rooij.

Eindredactie: Frans Bomer, Havekortweide 9, 7152 KJ Eibergen, tel: 0545-472457.

E-mail: redactiegentiaan@gmail.com.

Sluitingsdatum voor kopij van het volgende nummer: 15 juli 2021.

Kopij digitaal aanleveren als platte tekst zonder opmaak. Foto's als losse jpg-bestanden in hoge resolutie.

Nieuwe leden gezocht!

AUTEUR: WILKO POORTMAN

Word jij de nieuwe “bat-detector” van onze werkgroep?

Het IVN (Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid) en de SVN (Stichting vleermuizendorp Neede) zoeken enthousiaste mensen die mee willen helpen met onze activiteiten. Ben jij geïnteresseerd in de natuur en met name dieren? Vind jij vleermuizen leuk en/of wil je er meer over weten, dan ben je bij ons aan het juiste adres.

Wat kun jij bij ons leren?

Bij de vleermuis-werkgroep zul jij o.a. leren:

- Wat vleermuizen eten.
- Waar je vleermuizen kan verwachten.
- Hoe een jaar voor een vleermuis eruit ziet.
- Verschillende soorten herkennen aan vlieggedrag en grootte.
- Omgaan met een vleermuis-detector.
- Inventariseren van vleermuizen.
- Waar vleermuiskasten aan moeten voldoen.

Tevens, indien hier interesse voor is:

- Presenteren voor groepen.
- Excursies plannen.
- Kinderen en volwassenen enthousiasmeren voor vleermuizen.

Wat voor activiteiten doen wij?

De volgende activiteiten voeren wij jaarlijks uit:

- Het organiseren en begeleiden van excursies. Een aantal keren per jaar worden er 's avonds vleermuizen-excursies gehouden voornamelijk op campings in de Achterhoek.
- Daarnaast inventariseren wij op meerdere plekken in de regio vleermuizenkasten. Dit doen wij overdag, aangezien dan de grootste kans is dat vleermuizen aanwezig zijn.

- Af en toe gaan wij op verzoek 's avonds controleren of er in een gebouw vleermuizen zitten.
- Wij onderhouden 1x per jaar 3 vleermuizen-kelders in de buurt.
- Onze eigen tentoonstelling op Natuurpark de Kronenkamp in Neede. Deze onderhouden wij en we geven er rondleidingen.
- Tevens gaan wij op bezoek bij mensen als ze klachten hebben over vleermuizen en we kijken of we de klacht kunnen oplossen.
- Om ons zelf helemaal op de hoogte te houden over het reilen en zeilen van de vleermuis, volgen wij tevens eigen cursussen gegeven door onze experts.

Vind jij het leuk om mee te doen, heb je zin om een keer mee op excursie te gaan, of heb jij hierover nog vragen, mail mij (zie pagina 2).

Welke paddenstoelen zijn dit ?

AUTEUR: GERTON SCHOOLTINK

Ik kwam in de vorige Gentiaan 2 foto's tegen met de vraag wat het was en probeer hier deze vraag te beantwoorden.

Volgens mij is de eerste, bij het artikel van Roelien Berloth een rechte, stoere of stinkende koraalzwam. Helaas recht van boven gefotografeerd. Als die meer van opzij was vastgelegd, waren allemaal steeltjes met kleine uitstulpinkjes en steeltjes eraan te zien. Vrij stevig en iets bruinig.

Mogelijk zijaanzicht:

Bij het tweede verhaal van Kees de Rooij is volgens mij de nevelzwam te zien. Een paddenstoel die vaak op dezelfde plek terug komt.

Rechtenvrije afbeeldingen

Om via Google rechtenvrije afbeeldingen te vinden:

- Tik zoekargument in
- Ga bij resultaten naar afbeeldingen en vervolgens naar Instellingen/geavanceerd zoeken
- Kies onderaan bij Gebruiksrecht: onbeperkt te gebruiken of te delen
- Kies vervolgens de gewenste afbeelding (dubbelklik) en let er dan op dat er staat CCO Creative Commons, geen attributie noodzakelijk

Kopij

Heeft u een aardig natuurmoment bellefd dat u wilt delen met anderen, stuur dat dan uiterlijk 15 juli 2021 in voor de volgende Gentiaan. Op bladzijde 3 ziet u hoe.

Grauwe schildwants (*Rhaphigaster nebulosa*).

AUTEUR: ELS VAN DIJK.

Waarschijnlijk heeft u ze ook in huis of wel eens in de schuur of een andere plek gezien, de grauwe schildwants. Niet mijn favoriete insect, maar ook dit beestje zal een functie hebben in het ecosysteem en op een bepaalde manier nuttig zijn....

De grauwe schildwants is een wants uit de familie van de schildwantsen en wordt ook wel 'veldwants' genoemd. Dit dag-actieve insect komt oorspronkelijk uit Midden-Europa, maar is al een aantal jaren, door klimaatverandering, bezig met een opmars naar het noorden. Sinds het begin van de 21e eeuw zijn de aantallen in Nederland flink toegenomen.

Het overwintert als volwassen dier op beschutte, warme plaatsen. Buiten kan dat zijn: op klimop, in scheuren en kieren in muren. Binnen kan dat ergens bij u in huis zijn dus. Het beestje heeft maar een zeer kleine opening of kiertje nodig om bij u binnen te komen.

Schildwantsen zijn al vroeg in het jaar actief, in maart en april het meest.

Grauwe schildwants (volwassen).

Het dier is zo'n 1,5 cm groot en bruin, grijs gemarmerd van kleur, aan de zijkant zwart-wit geblokt. Een opvallend kenmerk zijn de antennes en de steeksnuit. Een steeksnuit klinkt gevaarlijker dan het is. Met deze zogenaamde steeksnuit zuigt het dier plantensappen van houtachtige planten, zoals o.a. prunus, meidoorn, lijsterbes en hazelaar.

Voor mensen is het beestje ongevaarlijk, maar bij verstoring scheidt het in een 'zoetige' geur af: geen aangename geur! Je kunt ze dus het beste ook maar niet 'doodslaan', beter is het om ze buiten de deur te zetten. Wel oppassen met wat ik noem het 'Flintstone-effect' (Fred Flintstone in conflict met een ongewenst huisdier, misschien dat u het wel eens gezien hebt).

Enfin, het beestje komt even snel weer binnen; zoals al eerder gezegd: het heeft maar enkele millimeters aan openingen nodig om zich toegang te verschaffen.

Het vrouwtje heeft aan de onderzijde in het midden een opvallend grote legboor. Daarmee legt ze zo'n 40 eitjes, op planten. De grauwe schildwants heeft een voorkeur voor venkel en de els om de eitjes op af te zetten.

In drie stadia ontwikkelt de nimf zich vanuit ei tot een volwassen dier. In het laatste stadium is de aanzet tot de vleugels te zien en is het dier bijna volgroeid.

Het insectje is een slechte vlieger en als het ergens 'landt', komt het dier dikwijls op de rug terecht. Tijdens het vliegen maakt het een luid zoemend geluid. Als je dit geluid in huis hoort dan denk je: 'daar heb je er weer één!'. En hopelijk blijft het dan bij één.

Vrouwtje met legboor

IVN Oost Achterhoek Werkgroep Landschapsbeheer.

AUTEUR: COORDINATOR, MARTIN PETERKAMP.

Knotten.

Onze werkgroep heeft ook te maken met de corona perikelen. We hebben zelfs een periode helemaal stil gelegen. Maar gelukkig konden we onze taken uiteindelijk toch helemaal uitvoeren.

We zijn het afgelopen knot-seizoen begonnen half oktober 2020 en de laatste bomen zijn geknot op 13 maart 2021. In totaal 562 bomen “geknipt en geschoren”. Door de inzet van onze 23 vaste medewerkers(sters) is dit karwei in 14 werk-ochtenden en middagen geklaard. In totaal waren we met 171 arbeids-momenten bezig. Dat is een gemiddelde van meer dan 12 personen per keer. Veel cijfers om maar aan te geven hoe groot de inzet is geweest. Geweldig!

Ook zijn we nog met een klein groepje bezig geweest om de reuzen-knotwilgen op het Natuurpark Kronenkamp van hun pruik te ontdoen. Deze laatste 11 wilgen waren vorig seizoen nog niet gedaan.

Wat gebeurt er met de takken?

De 1- en 2-jarige takken worden versnipperd en op die manier wordt het hout hergebruikt. Zijn er mooie dikke, rechte staken dan worden die gebruikt voor her-plant. Momenteel zijn we bezig om deze weer opnieuw te planten langs de Twistdijk in Gelselaar. En soms op open gevallen plekken in bestaande wilgenrijen. Zo wordt het plaatje weer mooi compleet. Het echt dikke hout wordt gebruikt als brandstof in de allesbrander om de huizen te verwarmen.

Wat maak dit werk zo heerlijk om te doen?

Allereerst de gezellige groep. Saamhorigheid, buiten zijn, gezamenlijke inzet en de mooie eind- resultaten. Iedereen draagt zijn/ haar steentje bij. Iedereen naar eigen inzet en kunnen. Daardoor is de waardering naar en voor elkaar ook zeer groot en dat maakt het extra plezierig om samen bezig te zijn. Ook het buiten zijn in de natuur geeft je energie. En aan het eind van een werkmiddag is het heerlijk om thuis te komen en lekker uit te rusten.

Onze laatste klus, voordat het zomerseizoen begint is het opschonen en bijhouden van het Geologisch Natuurpad op de Needse Berg. Hier doen wij ons werk 2x per jaar. Begin april en eind september. Een prachtige en interessante route. De moeite waard om eens te wandelen; start op de kruising Bergweg, Kerkhofweg bij het monument voor de gevallenen.

Een nieuwe natuurgids stelt zich voor

AUTEUR: HENRI HARMSSEN

Hallo afdelingsleden, mag ik mij even voorstellen.
Ik ben Henri Harmsen woonachtig in de buurtschap Haart (Gemeente Aalten).

Samen met mijn vrouw hebben we een recreatie- en loonbedrijf voor werkzaamheden in het groot groen. Mijn vrouw houdt zich bezig met de recreatietak. We hebben een B&B, een theetuin en verzorgen verschillende arrangementen, waaronder huifkartochten.

Door de week bestaan mijn werkzaamheden voornamelijk uit het verzorgen van openbaar groen en natuurgebieden. Mijn opdrachtgevers zijn vooral gemeenten, grootgroen bedrijven, waterschappen en particulieren. Bij deze werkzaamheden worden vooral machines ingezet, zoals kraanwerk voor het opschonen van sloten, uitgraven en opschonen van poelen. Planten en rooien van bomen, vellen en snoeien behoren ook tot de werkzaamheden, tevens het inzaaien van bloemenweiden en akkerranden. In principe dus eigenlijk alles wat in de natuur te doen is.

Al meer dan 40 jaar ben ik hierin werkzaam. Ik ben hierin terecht gekomen omdat ik graag buiten en in de natuur met machines wil werken. Als kleine jongen was ik al aan het nestkasten timmeren en vogels voeren in de winter.

In de weekenden 's morgens vroeg met mijn vader op de fiets de natuur in om wild te tellen, hier genoot ik van. Door de jaren heen zag je heel veel veranderen in de natuur, in de jaren tachtig zag je gewoon het platteland veranderen. De landbouw werd grootschalig, ruilverkavelingen, huizen en wegenbouw en dit ging allemaal ten koste van de natuur. Het was in die tijd gewoon en niemand had hier moeite mee.

In de jaren tachtig tot de eeuwwisseling ben ik nog werkzaam geweest in de gewasbescherming en had ik alle licenties om te mogen werken met gewasbeschermings- en ongedierte-bestrijdingsmiddelen. Van een tijd dat alles dood moest worden gespoten van wegbermen tot alle insecten in de gewassen. De laatste jaren werd er tijdens de herhalingscursussen steeds meer gesproken over natuurlijke gewasbescherming. Gaandeweg kwam men erachter dat dit een betere weg was. Door de jaren heen ben ik me er steeds meer in gaan verdiepen en heb ik talloze foto's gemaakt, ik noem het maar "natuurverschijnselen" die ik in mijn dagelijkse leven tegenkom. Bijna altijd heb ik mijn camera achter in de tractor of in de kraancabine liggen om wat vast te leggen. Ook het hele leuke of unieke moment probeer ik op de foto vast te leggen, vogels en zoogdieren hebben toch weinig angst voor machines als je aan het werk bent.

Af en toe maak ik zelfs foto's van de grootste vervuilers op de aarde..... de Mens.

Deze foto had ik gemaakt bij het opschonen van een sloot tussen Bocholt en Rhede in Duitsland. Over een lengte van zo'n 800 meter zeker 1100 kg. aan plastic en ander zwerfafval hier opgeruimd en dit "gewoon" aan de rand van een woonwijk.

Alles bij elkaar werd mijn interesse gewekt om de cursus of opleiding als IVN- gids te volgen. Deze cursus heb ik dan ook met veel plezier kunnen volgen en af kunnen ronden.

Toch had ik in het begin het gevoel, het werd mij ook aangepreft, dat zijn allemaal van die bleke geitenwollen sokken figuren, "Goa iej doar hen, iej bunt neet good wies!", werd er gezegd. Toch had ik iets van ik wil meer weten en ik ben er echt wijzer van geworden.

Wat doe ik ermee? Arrangementen met de huifkar, natuurlijk voortgetrokken door een tractor. Hoe kan het anders! Een klein beetje stinken naar dieselolie kan geen kwaad. Gewoon leuke ritten door de omgeving en de parels van de omgeving laten zien aan recreanten en belangstellenden, met af en toe een tussenstop of een wandeling om wat te vertellen. Alles bij elkaar zag ik de cursus ook als een verlengstuk van de gewasbescherming. Hoe ga je met de grond om wat betreft het bodemleven. Geen wormen is geen structuur dus minder opbrengsten. Je ziet het met bomen planten. Wat moet er op dit moment gebeuren om een boom aan het groeien te krijgen? Bodemschimmels, bacteriën en bodemverbeteraars als humus e.d. worden bij het planten in het plantgat gebracht om de kans van slagen te vergroten. De grond is op verschillende plaatsen gewoon "dood": geen bodemleven meer te bekennen. Door dit alles ben ik heel anders gaan denken en heb ik me hierin gespecialiseerd.

Zelf ben ik nu ook actief in een werkgroep voor akkerrandenbeheer, een mooi project in Aalten, te weten het "Patrijzen project". Het biotoop moet aangepast worden om de patrijzen weer hier te krijgen en het gaat lukken. Wilt u hier meer van weten neem gewoon contact met mij op. Het zijn allemaal projecten die als een olievlek uitbreiden. Gewoon fijn om daar op in te spelen en er steeds meer werk voor mij uit te krijgen. Ook wij moeten de schoorsteen aan het roken houden. Het mes snijdt dus aan twee kanten.

Even een kiekje vanuit de tractor. De reeën gaan gewoon verder met hun middagdutje: 24 stuks bij elkaar.

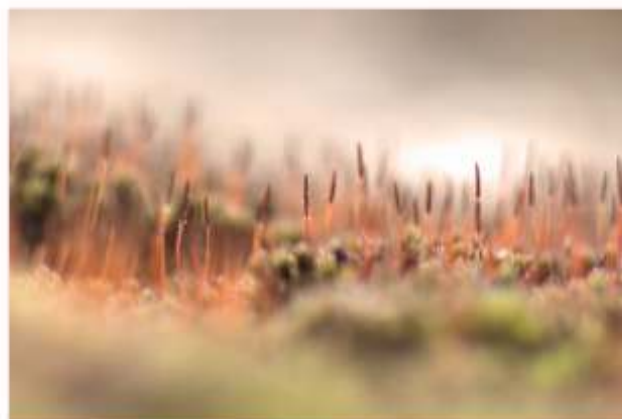

Beste leden geniet ook van al het moois dat er te zien is in de natuur, maak de mensen bewust hoe we met de natuur om moeten gaan.

Ooj ja even terug komen op mijn opmerking, "die bleke geitenwollensokken figuren". Viel echt nog reuze mee, we hadden een hele leuke groep cursisten en mentoren en nog steeds contact met elkaar en dat hoop ik ook zo te houden.

Hou rekening met elkaar en blijf vooral gezond.

Foto's van Ria Groot Zevert: Ruighaarmos

RGO makelaars
voel je thuis

UW HUIS VERKOPEN ?

Wij komen graag vrijblijvend bij u langs,
ook 's avonds en op zaterdag!

Wilhelminastraat 7, Winterswijk
tel. 0543 - 53 18 80 www.rgomakelaars.nl

Activiteiten Kronenkamp

AUTEUR: JACQUELINE COLLOU

Natuurpark Kronenkamp is vanaf oktober 2019 officieel geopend. Vanaf dat moment is het werk aan het park en de gebouwen stevig doorgegaan. De eerste maanden hebben we veel mensen mogen ontvangen op bijvoorbeeld de open monumentendag en andere activiteiten. Ook was de nieuwjaarsbijeenkomst van het IVN erg gezellig. 2020 werd een ander jaar, vanaf het voorjaar tot de zomer konden we geen publiek ontvangen. Wel is in die periode door vrijwilligers weer veel werk verzet. Zo is het Canon van Neede geïnstalleerd, 24 panelen waarop de geschiedenis van Neede inzichtelijk is gemaakt. Ook is het werk aan het park doorgegaan.

Zo is er bijvoorbeeld een insecten/vleermuis muur gemetseld door vrijwilligers en is er een mooie zitplek op de heuvel gerealiseerd. Het park is openbaar toegankelijk gemaakt zodat er wel gewandeld kon worden. Gelukkig konden in de zomer van 2020 weer activiteiten worden georganiseerd zoals het zeer geslaagde Fête de la Nature, een echt natuurfest voor kinderen.

Voor alle inzet is Natuurpark Kronenkamp beloond met een aantal prijzen en nominaties.

Luchtfoto JdW studio

Zo zijn we in de top drie voor de Gouden Gelderse Roos beland voor zowel de juryprijs als de publieksprijs. Ook hebben we de ruwe diamant Berkelland gewonnen, de prijs voor het beste voorbeeld van naoorlogs erfgoed met een verhaal als voorbeeld voor een goed erfgoed project. We hopen de komende zomer weer allerlei activiteiten te kunnen organiseren. Hiervoor hebben we ideeën en vrijwilligers nodig.

Natuurpark Kronenkamp is gestart als initiatief van het IVN Oost-Achterhoek en Stichting Vleermuizendorp Neede. Het is belangrijk om als IVN ook zichtbaar te blijven. Daarom roep ik bij deze mensen op om na te denken over activiteiten bij Natuurpark Kronenkamp. Zou je bijvoorbeeld af en toe willen helpen met gidsen of heb je leuke ideeën voor een jeugdactiviteit, meld je dan alsjeblieft. Voor meer informatie of aanmelding kun je contact opnemen met: Jacqueline Collou 0545-479765 of per mail jac@burocollou.nl

(advertentie)

ONTWERP, AANLEG EN ONDERHOUD VAN BELEVINGSVOLLE TUINEN

(0)545 - 292 568

POST@TUINENVANGEERDINK.NL

WWW.TUINENVANGEERDINK.NL

Wat gebeurt er in de Kruidentuin te Mallum

AUTEUR: PIET SCHADEE

Wat gebeurt er allemaal in de Kruidentuin?

Er staat heel wat op het programma en het is leuk om dat mee te maken.

Een aantal IVN-ers werkt er al vanaf het allereerste begin om dit mooie project te onderhouden en na hun actieve werk zijn er nog meer bijgekomen.

Na twintig jaar vrijwel in een ongewijzigde tuin te werken, gaan er nu veel dingen veranderen.

Zo worden de paden rolstoelvriendelijker en werken we nu aan het voedselbos dat ook buiten de openingstijden van de tuin vrij toegankelijk wordt.

Gedeelte van het voedselbos in aanleg

Voor de jongere jeugd worden ook speciale dingen gemaakt die in de loop van dit jaar gereed zullen zijn.

Aan de achterzijde van de tuin zijn we een klein uitkijkpunt aan het voorbereiden, daarvoor moeten gaten gegraven worden om de palen in de zetten, maar dat valt niet mee met al die wortels van de bomen die daar staan.

Uitkijkpunt in aanleg

Zo moesten we door een wortel van zo'n 9 cm die 30 cm onder de grond zat en dat met een handzaagje waar bijna geen bewegingsvrijheid is.

Maar de aanhouder heeft gewonnen wel met een paar geschaafde handen.

Waarvoor doen we dit allemaal?

Om net zo als het IVN de mensen meer bij de natuur te betrekken.

Winter en windmolens

AUTEUR: AUKE HOEKSTRA

De winter van 2021. Eindelijk sneeuw en ijs. Al 2 jaar op een rij was er geen sneeuw in de winter te zien. Maar dit jaar 2021 is het raak en hoe! Zelfs KNMI gaf code geel- oranje en rood af. We hadden te maken met een groot hogedrukgebied. Dat bleef bijna 2 weken liggen, waardoor de winter kon beginnen. Met die koude oostenwinden.

J. Buisman

Het begon op zaterdag 6 februari 2021. De eerste sneeuwvlokken vielen zaterdagavond en het ging de hele nacht door. Nu totaal ongeveer 20 cm. Kans op ijzel was er en het KNMI gaf code rood af voor maandag, ook liepen er geen treinen. We hadden te maken met een koude snerpande oostenwind. Op 7 februari was het echt raak, de hele dag sneeuwt het, totaal ongeveer 17 cm. Ook was dit de eerste ijsdag. KNMI gaf nu code rood af. Op donderdag 11 februari gingen al vele ijsbanen open (Neede-Borculo en Ruurlo), het was wel heel koud, vliegveld Twente had -13°C . Op 12 februari weer een ijsdag. Op de 13e de hele dag zon en niet warmer dan $-10,8^{\circ}\text{C}$. En weer een ijsdag. De luchtdruk was opgelopen naar 1040 h,pascal. Het was een super week. Ook op de vijver langs de Merelstraat werd volop geschaatst. Prachtig om te zien. Samengevat: In geen tijden dit weer gehad, met een bulderende oostenwind, met sneeuwjachten, met ijsbanen open, met mooie Anton Pieck plaatjes. Al met al een : **SUPER WINTER WEEK** Zo had de maand februari een koude periode. Toch eindigde februari te warm. Op 19 februari gingen we binnen één week van winter naar lente.

WEERGALOOS, DIE HONDERDEN DRIFTIG ZWAAIENDE WIEKEN.

Als Napoleon in het jaar 1811 Nederland bezoekt en op de Hoge Sluis in Zaandam staat, kijkt hij verbaasd om zich heen. Hij heeft aardig wat van de wereld gezien en de eerste verwondering is hij wel voorbij. Maar van die honderden driftig zwaaierende wieken is hij toch wel onder de indruk. Het is "sans pareil". Wat doen al die molens? De zaagmolen zaagt hout, de oliemolen perst raapzaad, hennepzaad, mosterdzaad en ander zaad uit, de korenmolen maalt graan, de pelmolen pelt gerst en rijst en de cacaomolen maalt cacaobonen.

Verder papiermolens, cementmolens, blauwsemlolens (de blauwe korrels voor de was), snuifmolens (malen tabak tot snuif), runmolens (malen eikenschors tot run voor de leerlooierijen) enz. En dan zijn er natuurlijk de poldermolens, maar dat is een andere categorie.

De enorme concentratie van molens in de Zaanstreek begint op het einde van de 16e eeuw. Vestigingsfactoren waren de aanvoer over de Zuidzee van koloniale waren, de nabijheid van de grote stad Amsterdam en gunstig fysisch milieu: een vlak land dicht bij de zee met veel plekken waar het haast altijd waait.

De bekende Jan Adriaensz Leeghwater (geboren in 1575) heeft ze zien komen!

De 17e-eeuwer Soeteboom, een Zaankanter, weet te vertellen dat er voor de oorlog (de Tachtigjarige) alleen koren – en oliemolens waren, de oliemolens werden door de wind en paarden omgetrokken. Wat later komen de houtzaagmolens op. Zonder zaagmolen geen schepen, geen huizen en geen andere molens.

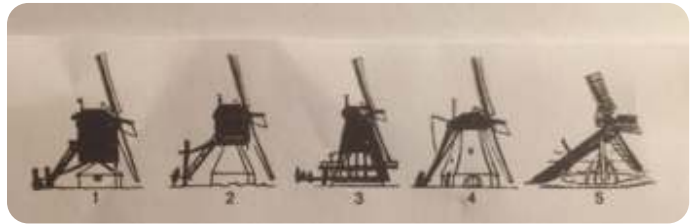
Het eerste octrooi van de Staten van Holland voor een zaagmolen zou verstrekt zijn in 1593, de bloei valt in de Gouden Eeuw. Na het eerste kwart van de 18e eeuw zet een daling in, die samenhangt met de achteruitgang in de scheepvaart zoals de Groenlandvaart. In 1731 zijn er in Holland met West-Friesland 1307 productiemolens. Daarvan zijn er 448 zaagmolens, maar vele verdwijnen door afbraak, bijvoorbeeld na brand. In 1768 staan er aan de Zaan nog 134 houtzaagmolens.

En dan doet eind 18e eeuw stoom zijn intrede.

Uit de Zaanse nijverheid zijn grote namen voortgekomen, meestal op gebied van hout of voedingsmiddelen, de zogeheten grote grutters. Erg belangrijk was de fabricage van zeildoek voor de honderden schepen. Als de zeilvaart wordt verdrongen door stoom gaat men van olie en doek vloerbedekking maken.

Van veel beroemde bedrijven stond hier de wieg: Bruynzeel, Honig, Wessanen, Duyvis, Verkade, Albert Heyn, Molenaar, Schoen enz.

Wie een molen wil bouwen moet een windbrief hebben. Die kost wat. Is de molen éénmaal in bedrijf dan leeft de molenaar van de wind. Bij storm kan de molen doldraaien en in brand vliegen. Een ander gevaar is blikseminslag. Soms ontstaat de brand in de molen zelf, meel kan na malen zo warm worden dat mensen zich er haast aan branden. Ook kan een wolk fijnverdeeld ontploffen (stof-explosie). Ooit telde ons land rond 10.000 molens, rond 2000 nog ruim duizend. Bijna alle branden zijn bekend, want aan de Zaan werd dat opgeschreven. Ook de verzekering levert veel gegevens. Vanaf het eind van de 16e eeuw zijn er tenminste 440 molens verbrand. In de molens gold ook een absoluut vuurverbod, behalve als het nodig was voor de productie in de oliemolens. Er werd niet gerookt en zelfs een kachel was verboden. Later werd dat versoepeld. Gedwongen door de vele branden hebben molenaars zich al vroeg aaneengesloten om het risico te spreiden. In 1663 verplichtten de Zandijkse olieslagers zich om elkaar maximaal 250 gulden te betalen bij brand in één van hun molens. Op 30 januari 1751 brandt te Oostzaan de pelmolen De Knevelaar af en wordt niet herbouwd. In september 1751 is er alweer een molenbrand.

Er waren in die tijd 5 typen molens.

1. **Standermolen.** Oudste type, middeleeuwen. Ook buiten ons land. Het molenhuis is geheel draaibaar om de spil. Koren – oliemolen.
2. **Wipmolen, poldermolen.** Een scheprad wipt het water op. Ook voor koren, hout, olie en papier. Onderste gedeelte was vaak woonhuis.
3. **Palrok.** Genoemd naar Pfalzock, de wijduitstaande jas van Duitse dopers die naar ons land vluchtten. Het molenhuis is draaibaar door spil en rolring. Nu zeldzaam.
4. **Bovenkruier.** Alleen kop met wiekenkruis is draaibaar. Grote industriemolen. Vaak hoog als stellingmolen en walmolen.
5. **Tsjalker.** Windwatermolentje. Werd met de hand op de wind gezet. Spinnepkop. Friesland.

Bron: J.Buisman

Anno 2021 is men nog steeds bezig met windmolens. Ze staan overal, zelfs in de zee. Er zijn vele voorstanders van de windmolens, maar ook vele tegenstanders. Niemand wil ze in de achtertuin hebben. Begrijpelijk. Zo ook in onze gemeente Berkelland.

VERRASSING

Na de winter zie je de natuur snel veranderen. Bloemen en planten gaan uitlopen, ook de fruitbomen. Niet alleen dat, maar ook de vogels komen terug en gaan zich roeren. Ben hier samen met vele anderen bezig met weidevogelbescherming.

Het gaat niet goed met de kieviten, grutto's en scholeksters, het aantal dat we tellen wordt elk jaar kleiner. De media besteden hier ook veel aandacht aan. Gelukkig maar. Eind maart was ik aan het rondkijken over de weilanden bij Rietmolen, aan de Flipsweg. Daar waren gelukkig wel vele paartjes kieviten, zelfs een nest met 4 eieren. Kwam daar een collega tegen, vertelde hem nog geen grutto gezien. Ik kom net van het Achterveld vertelde hij en daar is een plas water waar vele grutto's zijn. Ik op naar het Achterveld, nabij de Schipbeek/Burse beek, waar een stuk onder water is gelopen. Heb mijn ogen uitgekeken naar de vele grutto's, maar ook kieviten en meerkoeten en ganzen. Prachtig om die geluiden van de weidevogels te horen. Was al van plan naar Friesland te gaan, maar hoeft niet meer, en ook zo dichtbij. Dank aan de beheerders van Staatsbosbeheer Achterveld.

WEERSPREUK

Het gaat over de maand april. April wordt ook wel: grasmaand – paasmaand en oostermaand genoemd. In april lengen de dagen 1 uur en 27 minuten.

Wil april niet vertrouwen, hij is en blijft de ouwe, nu lacht hij vals met zonnegloren, even later gooit hij haagelstenen om je oren.

Bomen, letterzetters en (vermarktings)virussen

AUTEUR: KEES DE ROOIJ

De ontluikende lente doet het geboomte met een bloeiende, geurige en groene tooi sieren. Terwijl ik van dit wonder geniet, gaan mijn boom-gedachten uit naar boom-tijden van weleer en van de huidige tijdspanne. Aan de overkant van de poel ontwaar ik dode en kwijnende fijnsparren, verzwakt door hete en droge zomers en daardoor slachtoffer van een explosie van letterzetters.

Bomen en vermarktingvirus

In lang vervlogen tijden stonden bomen midden in de dorpsgemeenschap. Daar werd vergaderd, rechtgesproken, feesten gehouden, openbare bijeenkomsten vonden er plaats. De dorpslinde is zo'n soort boom. Ook oude eiken dwongen respect af. Zelfs bij de oude volken waren ze soms heilig omdat er goden plachten te vergaderen. Ze waren bakens in het landschap. Napoleon liet langs wegen bomen planten als schaduw voor soldaten en als markering bij mist en donkerheid. Een natuurliefhebber zal met ontzag een boom aanschouwen en kan daarover een boeiende boom opzetten. Een flinke boom biedt gastvrijheid aan vele levensvormen. Daarnaast zijn het ultieme luchtreinigers. Deze ode wordt veelal bezongen door burgers en natuurorganisaties. Echter, onze consumptie maatschappij weigert deze ode te horen vanwege het vigerende vermarktingvirus. Ook de natuur is er mee geïnfecteerd. Oerwouden platgebrand voor onze veevoederindustrie. Bomen worden verkocht als biomassa voor de verbrandingsovens. Zelfs het dode hout en kwijnende bomen is dat lot beschoren omdat opstoken van biomassa subsidiegeld en CO2 oplevert en een bijdrage zou leveren aan de klimaatdoelen..

Spechten, ware letterzettersnoepers, hebben hierdoor minder kans. De beruchte letterzetter profiteert hiervan. En vele naaldbomen vallen ten prooi aan deze letterzetterepidemie. Maar virussen en schimmels zorgen er voor dat deze epidemie begrensd is. Toch is algehele kap gebruikelijk. Letterzetters infecteren de boom met een schimmel die het hout blauw doet kleuren.(*Ophiostoma polonicum*). Het is dan niets meer waard. Vandaar grootschalig kappen nu ze nog geld-waarde hebben.

Letterzetter en de vuilnismannen van de natuur

Van oorsprong is de 4 mm grote letterzetterkever een exoot uit oostelijke landen die met de fijnsparrenhandel is mee gekomen uit Oost-Europese landen. Hij leeft net onder de schors van b.v. fijnsparren en lariksen. Via een gat in de schors graaft hij een gang in de sap voerende cambium laag. Het vrouwtje legt daar haar eitjes. De larven leven van het sap en graven zijgangen waar ze verpoppen tot kevers. Ze graven zich naar buiten en vliegen naar de volgende boom. De sapstroom stagneert en de boom sterft af.

Een gezonde boom produceert echter hars, waarmee kevers en larven ingepakt worden.

Bomen, verzwakt door hitte en droogte hebben deze hars-afweer niet meer, met alle narigheid van dien.

Vreetpatroon

Aangetaste fijnsparren

Letterzetters en larven

Omdat de letterzetter loofhout laat staan, ontstaat een gemengd bos, waar de letterzetter niet zoveel kans meer heeft. De dode naaldbomen vormen weer een leefwereld van vogels, mossen en schimmels, de vuilnismannen van het woud. Niets gaat verloren. Zelfs de mensenwereld heeft er profijt van!

Vermarkting van afvalstromen

Hoe anders is het met het afval in onze consumptiemaatschappij.

Na het verhandelen en consumeren van gecreëerde behoeften, zijn er afvalstromen, die niemand wil. Toch is er een creatieve handel in. Met verbazing heb ik dan ook gekeken naar de serie “vuilnismannen”.

Ook het ophalen en verwerken van vuil wordt beheerst door het vermarkttingsvirus of privatisering. Daar gaat het om geld. Gewenste ingaande stromen, b.v. arbeid, grondstoffen, goederen, gaan gepaard met geldstromen in tegenovergestelde richting. Uitgaande afvalstromen betekent daar-en-tegen uitgaande geldstromen. Een afvalhandelaar zit vast aan contracten met de vuilleverancier. De ingaande geldstromen liggen dan contractueel voor hem vast. Om toch nog te verdienen moet hij zo goedkoop mogelijk het afval zien kwijt te raken.of er aan verdienen, maar dat vergt weer een duur sortering- en recycling-proces. Daarom vaak niet interessant voor de afvalhandel.

Enkele onderwerpen uit “vuilnismannen”

* We zamelen allemaal driftig plastic in in de wetenschap dat het allemaal keurig opnieuw gebruikt zou worden. Echter, het wordt na sortering keurig tot pakken geperst. Dan is het volgens de wet al gerecycled. Sinds China dit afval niet meer wil, belandt het voor een groot percentage vervolgens in de verbrandingsoven omdat er niets mee te beginnen valt.. Verbranden is goedkoper dan de opbrengst van de contracten met overheden voor het inzamelen.

* Het hebben van een mestvergister kan vrij lucratief zijn. Bij bepaalde systemen is de mest te dun om een fatsoenlijk vergistingsproces te onderhouden. Het moet dus dikker worden..

Een “mooie” kans voor afval makelaars! Via die weg proberen handelaars goedkoop van hun chemisch afval af te komen. Uiteraard als de boer zo’n deal wil sluiten en er voldoende geld voor krijgt. Vervolgens wordt het allemaal over het land uitgereden om uiteindelijk in de voedselketen te belanden.

Gelukkig zijn ook andere initiatieven zoals de reportage in de laatste “mens en natuur” (Meerbomen.nu). Er worden overvloedige zaailingen uit de natuur opgehaald, gesorteerd en gratis weggegeven aan belangstellenden. Miljoenen bomen kunnen zo een geschikt baasje vinden!

Ook IVN!

BURO COLLOU
TUIN & LANDSCHAPSONTWERP

Tuin- en landschapsonwerp voor overheden, instellingen en particulieren:

- Beleef- en beweegtuinen
- Openbare ruimte
- Natuurinrichting
- Tuinen en boerenerven
- Landschappelijke inpassingen

Buro Collou Looweg 10 7152AL Eibergen
E: jac@burocollou.nl T: 0545-479765 www.burocollou.nl

wilde weelde
vakgroep natuurlijke omgeving

(advertentie)

**KETTINGZAGEN
SCHERPE AKTIE PRIJZEN**

EEN ECHTE
HUSQVARNA
VOOR
€ 179,-

GEEN € 809,-
MAAR
€ 599,-

**GRATIS
5 LITER
ALKYLAAT
BRANDSTOF**
BIJ AANKOOP VAN EEN
KETTINGZAAG OF
BLADBLAZER

geelink
Haaksbergen

Husqvarna

Eibergsestraat 199 | 7481 HJ Haaksbergen | T: 0545 221297

(advertentie)

Hendriks Landschapsonderhoud en de kleine tuin.

Dorpsstraat 85
7136 LJ Zieuwent
Tel: 0544-352043

BIJwei

AUTEUR: ELLEN BAKKER

De BIJwei in Lichtenvoorde is, in een paar jaar tijd, een natuurrijke plek geworden waar veel mensen komen genieten. Rust, ontmoeting en ontdekking, maar ook ervaren van natuur en cultuur op eenvoudige wijze. Heerlijk om doelgericht naar een plek in de buurt te kunnen gaan om even de lente te beleven.

Wat in 2015 nog een weiland was is nu ontwikkeld tot een samenspel van inheemse bomen en planten met fruit, groente en bloemenpracht. De vroege lente laat zich zien in alle luister.

Het gezoem van de honingbij, de solitaires en de hommels tesaam.

Er wordt gewerkt in de moes- en de perma-cultuurtuinen door Nieuwkomers en Nederlanders. In de Bijenstand zorgen drie imkers voor meerdere bijenkasten. De kippenren moet nog mooier, maar de wandelpaden zijn redelijk rolstoelvriendelijk.

Eind 2020 is de stilteplek gecreëerd. Gedenken, Gedichten, Gedachten. Nu al zien we de groei van de planten in de los gestapelde stenen. Rust en relaxed luisteren naar de geluiden die we zo weinig waarnemen in de drukte van alledag.

Ook de ontmoetingstuin met klimplanten aan kastanje-houten, duurzame palen is een plek om je vrij en onbezorgd te voelen.

De BIJwei is open van ZONsopgang tot ZONsondergang en vrij te bewandelen op de hoofdpaden. Misschien is er iemand aan het werk en ontstaat er een gesprek.

Op afspraak (0544487408) kan een gastheer of gastvrouw een groepje (Coronaproof) rondleiden of ondersteunen bij een educatieve samenkomst of gezellige workshop in de open lucht.

Adres: Martin Leliveltstraat n.n. tegenover de natuur-speeltuin Flierbeek Lichtenvoorde.

Eigenaar: Ellen Bakker Ebambakker@hotmail.com

Corona-maatregelen

Alle activiteiten onder voorbehoud vanwege de corona-maatregelen. Kijk op de websites of de activiteiten door- gaan en onder welke voorwaarden (aantal personen, vooraf aanmelden).

Agenda

Zondag 2 mei 2021 KNNV Oost-Achterhoek

Excursie: De rijke flora van de beekbossen van de Boven-Slinge.

Vertrek: 13.30 uur.

Vertrekpunt: VVV-kantoor Winterswijk.

Zaterdag 8 mei 2021 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Plantenwerkgroep: Inventariseren en determineren.

Alleen voor leden en na aanmelding.

Vertrek: 13.00 uur.

Vertrekpunt: Natuurobservatietoren, Beukenbosweg, Neede.

Locatie: Needse Berg.

Zondag 9 mei 2021 IVN NMA

Wandeling: Lochemse Berg-bosrijke stuwwal.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Boetiek Hotel Bon Aparte, Lochemseweg 37, Barchem.

Woensdag 12 mei 2021 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-avond: De koekoek.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: Natuurpark Kronenkamp, Kronenkamp 14, 7161 HE Neede.

Entree: € 5,00 (leden IVN/KNNV € 3,00).

Zondag 16 mei 2021 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Wandeling: Lente in Lichtenvoorde.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Zie de websites.

Zondag 6 juni 2021 KNNV Oost-Achterhoek

Excursie: Orchideeënrijk schraal grasland aan de Koolmansdijk.

Vertrek: 13.30 uur.

Vertrekpunt: Parkeerplaats Koolmansdijk, Lievelede.

Woensdag 9 juni 2021 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-avond: Vlinders.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: Den Diek, Dijkstraat 30, 7131 DP Lichtenvoorde..

Entree: € 5,00 (leden IVN/KNNV € 3,00).

Zondag 13 juni 2021 IVN NMA

Wandeling: Hagenbeek in Barchem-Oud cultuurland- schap.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Staatsbosbeheer, Flierdijk 6, 7244 RA Barchem.

Zondag 20 juni 2021 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Wandeling: Zomer in het bos-Aaltense Goor.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Vanaf de N18 bij de Radstake afslaan, de Land- straat in, deze loopt over in de Veenweg en vervolgens wordt het Romienendiek. Let op de IVN borden.

Zondag 27 juni 2021 KNNV/IVN Oost-Achterhoek

Plantenwerkgroep: Bostypen, kwelvegetaties en hei- schraal grasland.

Alleen voor leden en na aanmelding.

Vertrek: 13.00 uur.

Vertrekpunt: Parkeerplaats bij snackbar de Kaleberg, Lo- chemseweg 22, Barchem.

Locatie: Lochemse Berg.

Zondag 4 juli 2021 KNNV Oost-Achterhoek

Excursie: Natura 2000 gebied Stelkampsveld/Beekvliet.

Vertrek: 13.30 uur/14.15 uur,

Vertrekpunt: 13.30 uur VVV-kantoor, Winterswijk; 14.15 uur: Parkeerplaats Muldersweg Barchem.

Zondag 11 juli 2021 IVN NMA

FIETSTOCHT langs de Groenlose Slinge-kansen voor kringlooplandbouw.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Kerkemeijer, Ruurloseweg 51, 7271RS Borculo.

Zondag 18 juli 2021 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Wandeling: Bloeiende weelde.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Koolmansdijk, Lievelede.

Zondag 25 juli 2021 KNNV/IVN Oost-Achterhoek

Plantenwerkgroep: Natuurontwikkeling blauw- en hei- - schraal grasland.

Alleen voor leden en na aanmelding.

Vertrek: 13.00 uur.

Vertrekpunt: Parkeerplaats Koolmansdijk, Lievelede.

Zaterdag 14 augustus 2021 KNNV/IVN Oost-Achterhoek

Plantenwerkgroep: Inventariseren en determineren Med- dose Veen.

Alleen voor leden en na aanmelding.

Vertrek: 13.00 uur.

Vertrekpunt: Ingang Kooiveldweg naar de vlonders toe.

Zie ook de actuele agen- da's op:

www.ivn.nl/oost-achterhoek

www.knnv.nl/oost-achterhoek

www.ivn.nl/afdeling/noord-midden-achterhoek

Vereniging
Agrarisch
Natuurbeheer
Berkel & Slinge

- Landschapsonderhoud
- Landschapsinrichting
- Ondersteuning en advies
- Cursussen en excursies
- Akkerrandmengsel
- Plantgoed

WWW.VANBERKELENSLINGE.NL

'T Brendeke 10 Eibergen 0545-477587

Hoveniersbedrijf:

- Aanleg
- Renovatie
- Onderhoud van tuinen

Groencentrum:

- Ruim assortiment planten
- Gereedschap
- Cadeaushop

Hoerinkstegge 5 Winterswijk Meddo 0543-569302